

Posudek oponentky na disertační práci JUDr. Ivany Hrdličkové „Právo Sharia, zejména islámské bankovníctví, ve vztazích s mezinárodním prvkem“

I. Obecně k tématu práce

Autorka si pro svou disertační práci zvolila poměrně neotřelé a v české odborné literatuře ojedinělé téma. Vydala se tak na cestu nepřilíš probádanou oblastí bankovních a finančních institutů náboženského právního systému, tedy systému, jež není založen na obvyklé struktuře pramenů práva odvozených od státní moci. Autorka si přitom stanovila poměrně ambiciózní cíl – tento systém nejen popsat, ale zároveň jej nabídnout jako alternativu pro řešení současné finanční krize.

II. Struktura práce

Autorka postupuje systematicky od obecného vymezení práva sharia, přes popis jednotlivých finančních institutů, jejich uplatnění v islámském světě i mimo něj. Spíše okrajově se pak autorka věnuje kolizní problematice. Autorka využívá převážně popisnou a analytickou metodu, v závěrečných kapitolách i metodu komparativní.

Struktura práce je přehledná, autorka používá srozumitelný styl i jazyk, vytknout lze snad jen občasné pravopisné chyby a překlepy. Rozsah práce odpovídá požadavkům kladeným na disertační práci.

III. Obsah práce

Obecná a popisná část převažuje nad částí analytickou, což působí poněkud nevyváženě, nicméně s ohledem na téma práce je tento přístup pochopitelný. Mezinárodnímu prvku není, až na výjimky v závěrečné kapitole, věnován příliš velký prostor. Bylo by například zajímavé dozvědět se více o pojetí kolizního práva v právu sharia, případně v některých islámských zemích. Kolizní problematika se řeší pouze z pohledu unijního práva (viz str. 140).

Některé instituty by si podle mého názoru zasloužily více pozornosti. Na str. 104 například autorka zmiňuje mezinárodní organizaci pro řešení finančních a obchodních sporů International Islamic Centre for Reconciliation and Commercial Arbitration a pouze odkazuje na webovou stránku, kde lze nalézt rozhodnutí. Bylo by zajímavé dozvědět se o rozhodovací praxi této organizace více.

V části pojednávající o uplatnění islámských bankovních institutů v rámci „konvenčních“ systémů bych uvítala podrobnější rozbor právního rámce, v němž fungují, například otázku státního bankovního dohledu. Náznak lze nalézt v kapitole o fungování islámských bank ve Velké Británii (str. 115). Zajímalo by mě, v jaké formě se uplatňuje dohled jednak nad dodržováním islámského práva, jednak státní dohled (kdo vydává těmto bankovním domům licence). Dále by mohlo být doplněno pojednání o ochraně investic do finančních produktů islámských bank.

IV. Použité prameny a literatura

Autorka ve své práci vychází zejména z odborné literatury věnující se právu sharia v obecné rovině i z publikací zaměřených na islámské finanční a bankovní právo. Čerpá přitom

především z děl zahraničních autorů. Významným informačním zdrojem byly pro autorku rovněž webové stránky mnohých islámských institucí. Za zajímavou a zdařilou považuji analýzu judikatury britských soudů, která se dotýká kolizní problematiky (str. 137).

V. Závěr a doporučení

I přes výše uvedené drobné výtky považuji práci za zdařilou.

Navrhuji, aby byl doktorandce po úspěšné obhajobě udělen titul **Ph.D.**

VI. Náměty k rozpravě při ústní obhajobě

1. Zajímá mě názor autorky na skutečnost, že islámské bankovníctví je velmi mladým odvětvím, i když islám a arabský svět obecně jsou s obchodem spojovány od starověku.
2. Autorka analyzuje na str. 125-126 islámské právo s právem francouzským. Zajímalo by mě, zda se autorka zabývala i srovnáním s právem českým. Jsou mezi popsánymi instituty práva sharia a českým soukromým, případně bankovním právem rozdíly zásadní povahy?

V Praze dne 18.5.2012

JUDr. Marta Zavadilová, Ph.D.

Posudek oponentky na disertační práci JUDr. Miroslavy Jirmanové „Úmluva o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí a mezinárodní právo soukromé“

I. Obecně k tématu práce

Autorka si pro svou disertační práci zvolila téma, které se v poslední době poměrně pravidelně dostává do středu zájmu jak právníků, tak i laické veřejnosti, a to zejména prostřednictvím medializace některých případů. Přestože Haagská úmluva o únosech dětí hraje v problematice rodičovských únosů dětí stále hlavní roli, a to jak na úrovni globální, tak i evropské, přestala být výhradním pramenem právní úpravy, zejména díky doplňkovým vnitrouijním pravidlům obsaženým v nařízení Brusel IIa a v neposlední řadě i vnitrostátním prováděcím ustanovením občanského soudního řádu. Volbu tématu práce hodnotím kladně, neboť poskytuje prostor nejen pro pojednání o jedné mezinárodní smlouvě, ale i pro analýzu jejího vztahu k pramenům práva stojícím mimo rovinu mezinárodněprávní.

II. Struktura práce

V úvodní části autorka vymezuje cíle své práce, pojednává o obecných východiscích Haagské úmluvy o únosech dětí a zasazuje ji do systému pramenů mezinárodního práva soukromého. V hlavní části je nejprve podrobně analyzována Úmluva a její instituty, následně se autorka zabývá vztahem Úmluvy a nařízení Brusel IIa. Z pohledu praxe českých soudů jsou pak popsána prováděcí ustanovení občanského soudního řádu. Za vhodný doplněk hlavní stati lze považovat i kapitolu věnovanou problematice únosů do nesmluvních států Úmluvy. V závěru jsou v první řadě shrnuty jednotlivé poznatky v odpověď na otázku, jaký je přetrvávající význam Úmluvy, zhodnocena jsou i vnitrostátní prováděcí pravidla.

Práce svým rozsahem splňuje podmínky pro disertační práci. Výše popsaná struktura je přehledná a logická. Styl práce je srozumitelný, po gramatické stránce práce nevykazuje žádné nedostatky.

III. Obsah práce

Autorka ve své práci používá převážně analytickou metodu. Při analýze stěžejních institutů Úmluvy vychází z důvodové zprávy, doktríny a v neposlední řadě z judikatury soudů. Oceňuji zejména práci s posledně uvedeným zdrojem, kdy autorka zpracovává jak judikaturu domácí, tak i rozhodnutí zahraničních soudů, Soudního dvora Evropské unie a Evropského soudu pro lidská práva. Tento přístup plně odráží požadavek na autonomní výklad Úmluvy i nařízení.

K obsahu práce nemám žádné závažnější připomínky. A to i přesto, že v některých závěrech se s autorkou zcela neztotožňuji. Jde zejména o autorčin příklon k nesporné povaze řízení o navrácení dítěte (str. 125). Osobně se domnívám, že s ohledem na primární východiska zakotvená přímo v Úmluvě (návrhové řízení, důkazní břemeno) je vhodnější k návratovému řízení přistupovat jako k řízení spornému, které však, s ohledem na potřebu chránit nejlepší zájem dítěte, vykazuje určité prvky řízení nesporného. Naopak souhlasím s potřebou provést ve vnitrostátním právu konkrétněji čl. 15 Úmluvy (viz závěr na str. 149). Dosavadní praxe

v České republice je taková, že vyjádření o protiprávnosti přemístění nebo zadržení poskytuje v případě potřeby ústřední orgán, tj. orgán nesoudní.

Pozitivně hodnotím to, že se autorka neomezila pouze na perspektivu soudních orgánů, a že se věnovala i postavení ústředního orgánu, jakožto velmi významného prvku v návratovém mechanismu. Některé aspekty by si možná zasloužily větší pozornost (např. mediace, úvahy nad budoucností Úmluvy), nicméně s ohledem na rozsah práce nelze jejich ponechání stranou autorce vytýkat.

IV. Použité prameny a literatura

Autorka vychází z pramenů práva na úrovni mezinárodní, unijní i vnitrostátní a přehledným způsobem pojednává i o jejich vzájemném vztahu. Při výkladu vychází z české i zahraniční literatury a judikatury. Jedním z největších přínosů této práce je analýza národní judikatury cizích smluvních států Úmluvy, prostřednictvím níž autorka podává ucelený přehled o aplikační praxi.

V. Závěr a doporučení

Předkládanou disertační práci považuji za velmi zdařilou a využitelnou nejen v právní teorii, ale i v praxi.

Navrhuji, aby byl doktorandce po úspěšné obhajobě udělen titul **Ph.D.**

VI. Náměty k rozpravě při ústní obhajobě

1. Zajímá mě detailněji názor autorky na zapojení mediace do návratového řízení, a to zejména z procesního hlediska. Do jaké míry je vhodné mediaci využít po podání návrhu na navrácení dítěte a jakým způsobem lze zajistit přeshraniční právní účinky dohody vzešlé z mediace.

2. Na str. 106 analyzuje autorka rozhodnutí SDEU ve věci C-211/10 (Povse) a v něm obsažený výklad čl. 11 odst. 8 nařízení Brusel IIa. V této souvislosti by mě zajímal autorčin názor na otázku, zda tento výklad ve vztazích mezi členskými státy fakticky neoslabuje návratové řízení podle Úmluvy.

V Praze dne 18.5.2012

JUDr. Marta Zavadilová, Ph.D.